

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio LXXVI. De modo quo corpus Christi exigit in hoc sacramento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

bus continetur. Tertium explicatum utriusque, quod in articulo primo ponitur, est quod modo substantiae attribuitur, quod eius natura est tota in toto & tota in qualibet parte, & per oppositum modo quantitatis attribuitur, ut sit tota in toto loco, & singulae partes in singulis partibus.

In quibus omnibus esse semper cautus, cum de tota substantia aut tota natura sermo est; quoniam non de totalitate partium quantitativarum, sed partium essentialium loquimur. Et per se est dicere, tota substantia, ac si diceretur in integra specie substantiae; integritas enim speciei vocatur propria totalitas substantiae: non quia in sola substantia inveniatur, cum in accidentibus integritas specificae sed quia primo inveniatur in substantia, & directe distinguitur contra totalitatem quantitativam, ita quod opponitur conditiones utriusque, utramque vobis manifestant.

Ubi quomodo est unum realiter, oportet & aliud esse. Sola enim operatione animae discernuntur, quae realiter sunt coniuncta. Ad primum ergo dicendum, quod quia conversio panis & vini, non terminatur ad divinitatem vel animam Christi, consequens est quod divinitas vel anima Christi non sit in hoc sacramento ex vi sacramenti, sed ex reali concomitantia: quia enim divinitas corpus assumptum nunquam deposuit, ubicumque est corpus Christi, necesse est & eius divinitatem esse, & ideo in hoc sacramento necesse est esse divinitatem Christi, concomitantem eius corpus.

Vnde in Symbolo Ephesino legitur, Participes efficiuntur corporis, & sanguinis Christi, non ut communem carnem percipientes, nec viri sanctificati, & verbo coniuncti secundum dignitatis unitatem, sed vere vivificantem, & ipsius Verbi propriam factam.

Anima vero realiter separata fuit a corpore, ut supra dictum est, & ideo si in illo triduo mortis fuisset hoc sacramentum celebratum, non fuisset ibi anima Christi, nec ex vi sacramenti, nec ex reali concomitantia: sed quia Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur (ut dicitur Roman. sexto) anima eius semper est realiter corpori eius unita. & ideo in hoc sacramento corpus quidem Christi est ex vi sacramenti, anima autem Christi, ex reali concomitantia.

Ad secundum dicendum, quod ex vi sacramenti sub hoc sacramento continetur quantum ad speciem alteri, sed integritas naturae ita est sub totis dimensionibus, quod etiam integra natura est sub qualibet parte dimensionum. Est ergo substantia per modum substantiae, id est indivisibiliter secundum integritatem naturae sub dimensionibus, & cum hoc fiat, extendatur sub dimensionibus: quoniam huiusmodi extensio non tollit indivisibilitatem integritatis naturae: sed ponit solam divisionem quantitativam ex eo quod afficit illam solum ut subiectum, quam etiam non poneret in illa substantia existente sub ipsa, si non afficeret illam. Et propterea corpus Christi succedens substantiae panis, quantum ad subsistere dimensionibus remanentibus, & non quantum ad affici dimensionibus illis, non extenditur ad extensionem dimensionum: sicut extendebatur per illas substantia panis ex hoc quod afficiebatur illis, ut subiectum ipsarum.

Conclude ergo & tene, quod substantiam per modum substantiae existere in aliquo, est substantiam indivisibiliter esse in illo. Et non dico substantiam esse indivisibilem, sed substantiam esse indivisibiliter in illo: hoc est, substantiam se habere, ad illud indivisibiliter, & non quantitativum seu divisibiliter, hoc est coextendere se, sicut quantitas loci coextenditur quantitati loci.

Ad hoc dicitur, sermonem Auctoris esse formalem de substantia, & substantiam modo absolute, ut patet ex eo quod siue substantia sit simplex siue ex materia & forma composita, semper specifica integritas substantiae salvatur in tota quantitate, & in qualibet eius parte. & de simplici quidem liquet, de composita vero ex materia & forma manifestatur ex eo, quod non respondet forma uni parti quantitativae, & materia alteri parti quantitativae. Nec

ex ratione compositi ex materia & forma aliquid invenitur oblitare ad hoc, quod integrum compositum sit in qualibet parte, alioquin hoc non salvaretur in substantiis homogeneis, quas constat compositas esse, ex materia, & forma.

Vnde accidit substantiae ex hoc quod heterogenea est, quod non sit tota in qualibet parte, & accidit hoc ex parte materiae, quam oportet differenter esse in talibus substantiis.

Dubium alterum superest, an per modum substantiae intelligat Auctor id, quod communiter dicitur esse indivisibiliter. Est ratio dubitativa in ar. 3. Auctor declarando modum substantiae dicit, per modum substantiae, id est, per modum, quo substantia est sub dimensionibus: ex hac enim declaratione habetur, quod idem modus substantiae non importat indivisibilitatem: nam substantia sub dimensionibus non est indivisibiliter, immo extenditur.

Ad hoc breviter dicitur, quod esse per modum substantiae importat id, quod communiter dicitur, esse indivisibiliter, ad hunc enim modum spectant omnes conditiones, & differentiae supra posite. Sed caute attendendum est, quod in divisibilitas respicit propriam totalitatem substantiae, hoc est integritatem naturae, ita quod dicere quod substantia est indivisibiliter, est dicere quod integritas specifica substantiae non dividitur secundum divisionem dimensionum seu partium quantitativarum, quia non responderet una pars specificae naturae uni parti quantitativae & alteri.

Ad tertium dicendum, quod facta conversione panis in corpus Christi, vel vini in sanguinem, accidentia utriusque manent. Ex quo patet quod dimensiones panis vel vini non convertuntur in dimensiones corporis Christi, sed substantia in substantiam, & sic substantia corporis Christi vel sanguinis, est sub hoc sacramento ex vi sacramenti, non autem dimensiones corporis vel sanguinis Christi. unde patet, quod corpus Christi est in hoc sacramento per modum substantiae, & non per modum quantitatis. Propria autem totalitas substantiae continetur indifferenter in parva vel magna quantitate: sicut tota natura aeris in magno, vel parvo aere, & tota natura hominis in magno vel parvo homine. unde & tota substantia corporis & sanguinis Christi continetur in hoc sacramento post consecrationem, sicut ante consecrationem continebatur ibi tota substantia panis & vini.

Ad hoc breviter dicitur, quod esse per modum substantiae importat id, quod communiter dicitur, esse indivisibiliter, ad hunc enim modum spectant omnes conditiones, & differentiae supra posite. Sed caute attendendum est, quod in divisibilitas respicit propriam totalitatem substantiae, hoc est integritatem naturae, ita quod dicere quod substantia est indivisibiliter, est dicere quod integritas specifica substantiae non dividitur secundum divisionem dimensionum seu partium quantitativarum, quia non responderet una pars specificae naturae uni parti quantitativae & alteri.

Ad hoc breviter dicitur, quod esse per modum substantiae importat id, quod communiter dicitur, esse indivisibiliter, ad hunc enim modum spectant omnes conditiones, & differentiae supra posite. Sed caute attendendum est, quod in divisibilitas respicit propriam totalitatem substantiae, hoc est integritatem naturae, ita quod dicere quod substantia est indivisibiliter, est dicere quod integritas specifica substantiae non dividitur secundum divisionem dimensionum seu partium quantitativarum, quia non responderet una pars specificae naturae uni parti quantitativae & alteri.

Ad hoc breviter dicitur, quod esse per modum substantiae importat id, quod communiter dicitur, esse indivisibiliter, ad hunc enim modum spectant omnes conditiones, & differentiae supra posite. Sed caute attendendum est, quod in divisibilitas respicit propriam totalitatem substantiae, hoc est integritatem naturae, ita quod dicere quod substantia est indivisibiliter, est dicere quod integritas specifica substantiae non dividitur secundum divisionem dimensionum seu partium quantitativarum, quia non responderet una pars specificae naturae uni parti quantitativae & alteri.

Ad hoc breviter dicitur, quod esse per modum substantiae importat id, quod communiter dicitur, esse indivisibiliter, ad hunc enim modum spectant omnes conditiones, & differentiae supra posite. Sed caute attendendum est, quod in divisibilitas respicit propriam totalitatem substantiae, hoc est integritatem naturae, ita quod dicere quod substantia est indivisibiliter, est dicere quod integritas specifica substantiae non dividitur secundum divisionem dimensionum seu partium quantitativarum, quia non responderet una pars specificae naturae uni parti quantitativae & alteri.

Super

habetur in articulo primo...

et dicitur...

et dicitur...

et dicitur...

et dicitur...

¶ Super questionis septuagesimasexta articulum secundum.

IN 2. art. circa id quod in calce corporis dicitur sicut erat in rei ueritate, chimera potius quam dubitatio ex Sco. in dist. 10. qu. 4. sen. occurrit, tenente quod non sequitur simpliciter necessa-

ARTICVLVS II.

Vtrum totus Christus contineatur sub utraque specie

huius sacra-menti.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod non sub utraque specie huius sacramenti totus Christus contineatur. Hoc enim sacramentum ad salutem fidelium ordinatur, non uirtute specierum, sed uirtute eius, quod sub speciebus continetur: quia species erant etiam ante consecrationem, ex qua est uirtus huius sacramenti. Si ergo nihil continetur sub una specie, quod non contineatur sub alia, sed totus Christus continetur sub utraque, uidetur quod altera illarum superfluat in hoc sacramento.

¶ 2. Prae. Dicitur est, quod sub nomine carnis omnes aliae partes corporis continentur, sicut ossa, nerui, & alia huiusmodi: sed sanguis est una partium humani corporis, sicut patet per Arist. in li. de Animal. si ergo sanguis Christi continetur sub specie panis, sicut continetur ibi aliae partes corporis, non deberet seorsum sanguis consecrari, sicut neque seorsum consecratur aliqua alia pars corporis.

¶ 3. Prae. Quod iam factum est, iterum fieri non potest: sed corpus Christi iam incepit esse in hoc sacramento per consecrationem panis. ergo non potest esse, quod de nouo incipiat esse per consecrationem ui-

trine etiam referre pudente tanto tempore in chimera uerser. ¶ Ad aliqualem claritatem horum. Ictio dignum admiratione est se. quod cum Scotus supra corpus Christi uerum quod est in celo, nihil addere ponat esse in hoc sacramento, nisi terminum extrinsecus aduenientem (puta respectum praesentiae ad species panis) quomodo potuerit etiam fingere, si auferretur corpus Christi per annihilationem, remanere aliud etiam per diuinam omnipotentiam quam illum respectum praesentiae, Deo illi conseruante. Nam si nihil aliud remaneret nisi dictus respectus, quomodo fingi potest quod remaneant partes & proprietates corporis Christi? & si aliquid aliud, quam ille respectus remanet, oportet quod esse sub sacramento plus addat supra corpus Christi, quam illum respectum. Quo circa si conseruaretur a Deo respectus ille non conseruaretur Christi corpore in rerum natura, non esset corpus Christi sub sacramento, quemadmodum si conseruaretur respectus localis, quo corpus Christi est in caelo non conseruato corpore Christi, non esset corpus Christi in caelo: aliud quippe est conseruari respectus istos extrinsecos, & aliud conseruari corpora quorum sunt. Magnaque differentia est inter requisita & concomitantia ad uerificationem respectuum tantummodo, & inter requisita & concomitantia ad uerificationem denominatorum corporum ab illis respectibus. Ad uerificandum siquidem respectum illum conseruatum, sufficit, quod respectus ipse sit, nec inde sequitur, quod res quae denominabatur, amplius denominetur: si enim respectus praesentiae solius conseruaretur, esset praesentia sine corpore aliquo praesente, sicut si esse in caelo tantum conseruaretur, esset esse in loco sine aliquo existente in loco. ¶ Et haec sunt dicta ad claritatem doctrinae. & secundum ueritates conditionales, non curando de possibilitate uel impossibilitate antecedentium, & consequentium. ¶ Et ut omnibus satisfiat, singillatim respondendum est rationibus Scoti. K Ad primam igitur dicitur primo, quod minor est falsissima, scilicet quod existentia corporis Christi est indifferens ad modum naturalem & modum supernaturalem, nulla enim substantia est indifferens ad esse absolutum uel respectuum, nisi absolutum sit indifferens se ad se & ad genus aliud, quod implicat contradictionem. Vnde corpus Christi est ita determinatum ad modum essendi naturalem, sicut est determinatum ad esse seipsum, quia tunc perdit esse seipsum, cum perdit esse modo naturalem: ad modum sacramentalem se habet corpus Christi, ut ad esse superueniens, tamquam accidentale quiddam. Et propterea responsio recitata, quod modus sacramentalis dependet a naturali, uera est, non solum ea ratione, quia superueniens dependet ab eo cui inperuenit, sed etiam ratione qua denominatio dependet a re denominata, & respectus

ni, & ita sub specie uini non continebitur corpus Christi, & per consequens nec totus Christus. non ergo sub utraque specie totus Christus continetur.

¶ SED CONTRA est, quod primae Corinth. undecimo. Super illud & calicem, dicitur gloss. quod sub utraque specie, scilicet panis & uini, idem sumitur: & ita uidetur sub utraque specie totus Christus esse.

RESPON. Dicendum, certissime tenendum esse, quod sub utraque specie sacramenti totus est Christus, aliter tamē & aliter. Nam sub speciebus panis, est quidem corpus Christi ex ui sacramenti, sanguis autem ex reali concomitantia, sicut supra dictum est de anima & diuinitate Christi. Sub speciebus uero uini, est quidem sanguis Christi ex ui sacramenti, corpus autem Christi ex reali concomitantia, sicut anima & diuinitas eo, quod nunc sanguis Christi non est ab eius corpore separatus: sicut fuit tempore passionis & mortis unde si tunc fuisset hoc sacramentum celebratum sub speciebus panis, fuisset corpus Christi sine sanguine, & sub speciebus uini sanguis sine corpore, sicut erat in rei ueritate.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamuis totus Christus sit sub utraque specie, non tamen frustra.

Nam primo quidem hoc ualet ad representandam passionem Christi, in qua seorsum fuit sanguis a corpore separatus: unde & in forma consecrationis sanguinis

sequitur, quod res quae denominabatur, amplius denominetur: si enim respectus praesentiae solius conseruaretur, esset praesentia sine corpore aliquo praesente, sicut si esse in caelo tantum conseruaretur, esset esse in loco sine aliquo existente in loco.

¶ Et haec sunt dicta ad claritatem doctrinae. & secundum ueritates conditionales, non curando de possibilitate uel impossibilitate antecedentium, & consequentium.

¶ Et ut omnibus satisfiat, singillatim respondendum est rationibus Scoti.

K Ad primam igitur dicitur primo, quod minor est falsissima, scilicet quod existentia corporis Christi est indifferens ad modum naturalem & modum supernaturalem, nulla enim substantia est indifferens ad esse absolutum uel respectuum, nisi absolutum sit indifferens se ad se & ad genus aliud, quod implicat contradictionem.

Vnde corpus Christi est ita determinatum ad modum essendi naturalem, sicut est determinatum ad esse seipsum, quia tunc perdit esse seipsum, cum perdit esse modo naturalem: ad modum sacramentalem se habet corpus Christi, ut ad esse superueniens, tamquam accidentale quiddam. Et propterea responsio recitata, quod modus sacramentalis dependet a naturali, uera est, non solum ea ratione, quia superueniens dependet ab eo cui inperuenit, sed etiam ratione qua denominatio dependet a re denominata, & respectus

Inf. q. 78. ar. 6. ad 2. & q. 79. ar. 1. ad 3. & q. 80. ar. 1. ad 3. & q. 4. di. 11. q. 2. art. 1. q. 1. ad 2. & To. 6. lec. 7. 2. & 1. cor. 11. 21. lec. 6.

præced.

si. y. de gen. an. malium. 2. 2. tom. 4

Gl. ord. sig. illud. An. pite. & max. dicitur.

Art. 2. ad 1.

Et ad

Et ad

Et ad

Et ad

Et ad

Et ad

a termino seu fundamento, & includens ab inclusio. Et ad obiectum Scot. dicitur, quod aliud est loqui de ipsa existentia, id est praesentia in sacramento, & aliud est loqui de re existente, id est praesente in sacramento. Si enim sit sermo de ipsa existentia seu praesentia, tunc consequenter loquendo de ipsa, secundum naturam re-

speciem loquendi est, & sic consequentia inducta a Scot. non valet, quia respectus dependet ab aliquo quod nec est de essentia eius nec causa eius: deponit enim terminum seu ad terminum, & non potest esse sine termino, qui nec est de essentia eius, nec causa eius. Si autem est sermo de toto hoc, scilicet re existente seu re praesente, tunc fallum est ancedens pro prima parte, quia de essentia rei praesentis sacramento est ipsa res praesens, scilicet corpus Christi habens suum esse naturale. Et cum contra hoc sophistice inquitur, si corpus Christi habens suum esse materiale, effectus Eucharistiae, habere ibi modum essentiae naturalem, id est extensivum, clarissima patet responsio, quod mutatur res praesens in modum praesentiae. Nihil liquidum res praesens Eucharistiae modus Christi naturalis: sed modus praesentiae non est modus ille naturalis, sed modus sacramentalis. Et propterea diximus, quod est de essentia rei praesentis, & non diximus quod est de essentia rei praesentiae.

Ad tertium dicitur, quod corpus Christi in suo esse naturali est Eucharistia, & sacramentum & res sacramenti, ut patet in Magistro sententiarum quarti libri, distinctione octava & Augustini ibidem alleg.

Ad quartum, sustinendo responsum recitatum, dicitur quod terminus seu fundamentum respectus praesentiae est corpus Christi in suo naturali. Et ad probationem in oppositum dicitur, quod committit manifeste sophistica figurae dictionis, diuertendo a reali modo rei, hoc est a re praesente, ad modum praesentiae, a re contenta ad modum, quo continetur. Existentia enim corporis Christi in suo modo naturali, est res primò contenta, & signata, dicitur Christo, hoc est corpus meum; dicendo enim corpus meum, sine additione aliqua procal. subio significatur corpus suum in suo esse naturali. Modus autem, quo continetur, non est res signata, neque contenta in hoc sacramento, sed modus continendi. Et constat non valere argumentum, corpus Christi non continetur modo naturali, id est extensivum. ergo res contenta non est ipse modus naturalis, & extensivus corporis Christi, ut patet. Et hinc manifestum est, chimeram esse, quod ante incarnationem Christi potuerit vere esse hoc sacramentum sicut nunc: dato enim quod Deus potuisset efficere sub accidentibus panis eundem respectum praesentiae, qui nunc fieri dicitur: nulla tamen res inueniretur propterea praesens, quia nec corpus Christi, quod non erat, nec alia res. Et propterea sal-

nitates esset in hoc sacramento, quod est inconueniens: nam infinitum repugnat non solum naturae, sed etiam gratiae. Præter. Corpus Christi cum sit organicum, habet partes determinate distantes: est enim de ratione organici corporis determinata distantia singularum partium ab inuicem: sicut oculi ab oculo, & oculi ab aure: sed hoc non posset esse, si sub qualibet parte specierum esset totus Christus: oportet enim quod sub qualibet parte esset qualibet pars: & ita ubi esset una pars, esset & alia. non ergo potest esse, quod totus Christus sit sub qualibet parte hostiae, uel uini contenti in calice.

Præter. Corpus Christi semper ueram retinet corporis naturam, nec unquam mutatur in spiritum: sed de ratione corporis est, ut sit quantitas positionem habens, ut patet in Prædicamentis: sed ad rationem huius quantitatis pertinet, quod diuersae partes in diuersis partibus loci existant: non ergo potest esse (ut uidetur) quod totus Christus sit sub qualibet parte specierum.

Sed contra est, quod August. dicit in quodam sermone: Singuli accipiunt Christum Dominum, & in singulis portionibus totus est: nec per singulas minuitur, sed integrum se praebet in singulis.

Respondendum. Dicendum, quod sicut ex supra dictis patet, quia in hoc sacramento substantia corporis Christi est ex ui sacramenti, quantitas autem dimensiuua ex ui realis ergo Christi quantitas per modum substantiae in hoc sacramento. Circa rationem uero in litera redditam, quia scilicet ex ui sacramenti sola corporis Christi substantia continetur sub hostia, quantitas autem concomitanter, Scotus in 4. sent. dist. 10. q. 1. improbando occurrit sic arguens, Vnum quodque siue sit primus terminus conuersionis, siue secundus: si tamen est ibi, habet proprietates suas, quae sibi necessario & naturaliter conueniunt. ergo quantitas corporis Christi, siue per conuersionem sit sub sacramento, primo uel secundario, si est ibi, habet suum modum naturalem, quod est esse modo quantitatio. Consequentia clara, & antecedens probatur dupliciter, scilicet exemplo & ratione. Exemplum est, quia si Deus uel natura causaret substantiam quantam, ita quod quantitas conueniret substantiam: nihilominus quantitas haberet suum modum naturalem: unde apparet quod concomitantia non mutat modum naturalem quantitatis concomitantis. Ratio uero est, quia diuersa habitudo ad agens (scilicet primaria uel secundaria mediata uel immediata) non uariat naturam reidum tamen producat: ergo nec carebit quantitas suo modo naturali, propter hoc tantum, quia non est primus terminus conuersionis: dum tamen sit ibi realiter, siue primo siue concomitanter per illam conuersionem.

Duran. uero alia uia contra hanc rationem procedit, arguens, Quantitas de ratione sua inuiseca est diuisibilis. ergo nullo modo

si fuisset haec propositio, hoc est corpus meum: nulla enim alia ueritatis eius ratio assignatur, nisi quia hoc est corpus illud, quod est in caelo: ita quod illud quod est in caelo, ueraciter continetur sub specie panis: ac per hoc si corpus Christi, quod est in caelo, in seipso annihilaretur, nullum remaneret fundamentum ueritatis huius; Hoc est corpus meum.

Super questionis septuagesimae sextae articulum tertium.

In articulo duo occurrunt dubia. Primum circa rem ipsam ex Durando, secundum circa rationem in litera redditam ex Scoto & Durando. Durandus contra communem opinionem tenentem, non solum substantiam corporis Christi, sed etiam quantitatem eius naturalis concomitantia contineri, inuisibiliter tamen in hoc sacramento, obicit dupliciter. Primo, Nihil potest comparari ad aliud modo incompossibili siue natura: sed inuisibilitas est incompossibilis natura: quantitas, quia ipsa de natura sua intrinseca est diuisibilis: ergo quantitas corporis Christi non potest comparari ad quantitatem hostiae indiuisibiliter: hoc est ut sit tota sub toto & tota sub qualibet parte.

Secundo, ubi cumque est substantia in se realiter, ibi est substantialiter, quia iste modus est ab ea inseparabilis, ergo similiter ubiqueque est quantitas in se, realiter ibi est quantitas, quia iste modus est inseparabilis a quantitate. non est ergo Christi quantitas per modum substantiae in hoc sacramento.

Articulus III.

Utrum sit totus Christus sub qualibet parte specierum panis uel uini.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod non sit totus Christus sub qualibet parte specierum panis uel uini. Species enim illae diuidi possunt in infinitum. Si ergo Christus totus est sub qualibet parte specierum praedictarum, sequeretur quod infi-

nitates esset in hoc sacramento, quod est inconueniens: nam infinitum repugnat non solum naturae, sed etiam gratiae.

Præter. Corpus Christi cum sit organicum, habet partes determinate distantes: est enim de ratione organici corporis determinata distantia singularum partium ab inuicem: sicut oculi ab oculo, & oculi ab aure: sed hoc non posset esse, si sub qualibet parte specierum esset totus Christus: oportet enim quod sub qualibet parte esset qualibet pars: & ita ubi esset una pars, esset & alia. non ergo potest esse, quod totus Christus sit sub qualibet parte hostiae, uel uini contenti in calice.

Præter. Corpus Christi semper ueram retinet corporis naturam, nec unquam mutatur in spiritum: sed de ratione corporis est, ut sit quantitas positionem habens, ut patet in Prædicamentis: sed ad rationem huius quantitatis pertinet, quod diuersae partes in diuersis partibus loci existant: non ergo potest esse (ut uidetur) quod totus Christus sit sub qualibet parte specierum. Sed contra est, quod August. dicit in quodam sermone: Singuli accipiunt Christum Dominum, & in singulis portionibus totus est: nec per singulas minuitur, sed integrum se praebet in singulis. Respondendum. Dicendum, quod sicut ex supra dictis patet, quia in hoc sacramento substantia corporis Christi est ex ui sacramenti, quantitas autem dimensiuua ex ui realis ergo Christi quantitas per modum substantiae in hoc sacramento. Circa rationem uero in litera redditam, quia scilicet ex ui sacramenti sola corporis Christi substantia continetur sub hostia, quantitas autem concomitanter, Scotus in 4. sent. dist. 10. q. 1. improbando occurrit sic arguens, Vnum quodque siue sit primus terminus conuersionis, siue secundus: si tamen est ibi, habet proprietates suas, quae sibi necessario & naturaliter conueniunt. ergo quantitas corporis Christi, siue per conuersionem sit sub sacramento, primo uel secundario, si est ibi, habet suum modum naturalem, quod est esse modo quantitatio. Consequentia clara, & antecedens probatur dupliciter, scilicet exemplo & ratione. Exemplum est, quia si Deus uel natura causaret substantiam quantam, ita quod quantitas conueniret substantiam: nihilominus quantitas haberet suum modum naturalem: unde apparet quod concomitantia non mutat modum naturalem quantitatis concomitantis. Ratio uero est, quia diuersa habitudo ad agens (scilicet primaria uel secundaria mediata uel immediata) non uariat naturam reidum tamen producat: ergo nec carebit quantitas suo modo naturali, propter hoc tantum, quia non est primus terminus conuersionis: dum tamen sit ibi realiter, siue primo siue concomitanter per illam conuersionem. Duran. uero alia uia contra hanc rationem procedit, arguens, Quantitas de ratione sua inuiseca est diuisibilis. ergo nullo modo

ueritatis huius; Hoc est corpus meum.

Super questionis septuagesimae sextae articulum tertium.

In articulo duo occurrunt dubia. Primum circa rem ipsam ex Durando, secundum circa rationem in litera redditam ex Scoto & Durando. Durandus contra communem opinionem tenentem, non solum substantiam corporis Christi, sed etiam quantitatem eius naturalis concomitantia contineri, inuisibiliter tamen in hoc sacramento, obicit dupliciter. Primo, Nihil potest comparari ad aliud modo incompossibili siue natura: sed inuisibilitas est incompossibilis natura: quantitas, quia ipsa de natura sua intrinseca est diuisibilis: ergo quantitas corporis Christi non potest comparari ad quantitatem hostiae indiuisibiliter: hoc est ut sit tota sub toto & tota sub qualibet parte.

Secundo, ubi cumque est substantia in se realiter, ibi est substantialiter, quia iste modus est ab ea inseparabilis, ergo similiter ubiqueque est quantitas in se, realiter ibi est quantitas, quia iste modus est inseparabilis a quantitate. non est ergo Christi quantitas per modum substantiae in hoc sacramento.

Articulus huius q. & art. pte.

Referretur de consecr. dist. 2. c. Singuli.

In c. de quantitate to. 11.

modo potest sibi competere ratione cuiuscumque alterius indiuisibiliter se habere, ergo non potest comparari ad locum modo substantiae. Et confirmatur, quia anima rationalis licet sit in loco mediante humano corpore quanto, ipsa tamen est indiuisibiliter in loco; est enim tota in toto loco, & tota in qualibet parte eius; & hoc ideo, quia anima rationali repugnat diuisibilitas, ergo per oppositum, non obstante quod quantitas Christi sit in sacramento mediante substantia, est diuisibiliter, quia quantitati repugnat indiuisibilitas.

¶ Pro faciliore intellectu eorum quae tractantur (ne obscuritate nominum impossibile reputetur quod credimus) licet idem esse quantitatem corporis Christi, indiuisibiliter se habere ad quantitatem hostiae, & inter quantitatem corporis Christi praesentem hostiae, & quantitatem hostiae non esse positionem, quae unum inter decem praedicamenta ponitur: ita quod corpus Christi quantum sub hostia contentum, in seipso quidem est diuisibile, & habens positionem in partibus (positionem autem dico illam, quae ponitur differentia quantitatis, cum distinguitur quantitas in quantitatem habentem positionem in partibus, & quantitatem carentem illa) ut continetur uero sub hostia, caret positione seu situ, vno ex decem generibus: dicit enim huiusmodi positio ordinem partium in loco: quo ordine consistat carere corpus Christi quantum, ut est sub hostia, quia non est in ea localiter: ordo enim partium in loco sine esse localiter, non est intelligibilis. Et quia huiusmodi situs, siue positio non est de ratione quantitatis dimensionum, sed sola positio, quae est differentia quantitatis est de dimensionum ratione, ideo attente oportet perspicere, quod diuisibilitas, quae est de ratione quantitatis, non opponitur indiuisibilitati, quae consistit in negatione positionis specialis praedicamenti. Nec propterea fallaris, putans me dicere quod modus essendi indiuisibiliter sit pura negatio positionis specialis generis: hoc enim nec somniaui, sed ut intelligas quae dicimus per huiusmodi negationem annexam positioe praesentiae Christi corporis quantum ad hostiam; continetur enim veraciter Christi corpus quantum sub hostia absque situ, seu positione speciali praedicamento: haec enim negatio includitur in eo quod signatur per contineri indiuisibiliter in hoc sacramento.

¶ Hac ergo manifestatione supposita, ex qua apparet, quod quantitas Christi corporis nec perdit suam diuisibilitatem, nec induit modum aliquem sibi repugnantem, nec perdit in se suum modum naturalem, sed in hoc quod continetur sub hostia, caret modo illo, qui importatur per positionem seu situm, respondetur ad obiecta. Et ad primum Duran. contra positionem ipsam, neganda est minor, uniuoce loquendo, quoniam modus istius modi indiuisibilitatis, non repugnat diuisibilitati quantitatis.

¶ Ad secundum uero facile dici potest, quod argumentum a simili claudicat, uerum tamen seruata uniuocatione terminorum respondendo dicitur falsum assumi in antecedente: quoniam sub-

stantia alicubi est non per modum substantiae, sed per modum quantitatis, ut patet in substantiis extensis: sunt enim in loco quae utantur. Et rursum substantia heterogenea, puta bos, non est per modum substantiae in qualibet suae quantitatis parte: non est enim tota natura bovis in qualibet eius parte quantitatiua.

¶ Ad obiecta secundum dubium respondendo, dicitur primo ad Scoti argumentum, quod procedit ex falsa interpretatione rationis allatae ab Auctore; ac si Auctor ad iuxisset pro causa, quare quantitas est in hoc sacramento per modum substantiae, quia est quae si secundarius terminus mutationis. Hoc autem procul est ab Auctoris sensu: non enim consistit eius ratio in differentia inter primum, & secundum terminum in fieri, ut arguens usurpauit, sed inter per se rationem essendi in sacramento, & id quod per accidens conuenitur, ut patet expresse in hoc articulo quarto in responsione ad primum ubi uidere potes quantum differens sit iste uerus a sensu illo usurpato. Et se felicitate arguente, quia Auctor declarat quid est illud, quod est per se ratio, essendi relictus, quis in hoc sacramento, ex hoc quod est per se primo terminus conuersionis. Quia igitur Auctoris ratio non consistit in differentia inter primo, sed inter per se existens in sacramento, & per accidens existens ibidem, ideo non oportet aliter ad argumenta Scoti respondere, sed tanquam impertinentia & extranea relinquere. Posset tamen gratia materiae, hoc est talis mutationis, qualis est conuersio panis in corpus Christi, sustineri ratio formata a Scoto ex differentia inter primum & secundum terminum conuersionis, contra quam arguit. & sic dicendum esset, quod licet in creatione & generatione, & similibus, secundarius terminus suum naturalem modum allequatur, & non induat modum primi termini, in hac tamen conuersione secundarius terminus, id est, concomitans induit modum primi termini.

¶ Et si quaeratur, quare potius in hac quam in aliis mutationibus hoc inueniatur, respondetur, quia hoc est singularissimum in hac mutatione, quod primus terminus est sola ratio in essendo, qui ubi cumque concomitantibus hoc est quod ratio essendi in hoc sacramento quibuscumque existentibus in eo, est res primo terminans conuersionem. Et haec defensio in idem redit cum prima responsione, ut patet: & ideo non oportet sollicitate de diuersa habitudine ad agens, quoniam est extra propositum.

¶ Ad obiectionem autem Durandi dicitur falsum assumi, quod contineri indiuisibiliter, repugnet quantitati diuisibili. & ad confirmationem negatur similitudo, quoniam anima rationali repugnat & esse diuisibilem & diuisibiliter contineri; quantitati autem licet repugnet esse indiuisibilem, non tamen repugnat indiuisibiliter contineri.

¶ Et haec sufficiant etiam pro ar. 5.

¶ Ad tertium dicendum, quod ratio illa procedit de natura corporis, quam habet secundum quantitatem dimensionum. Dicitur autem etiam, quod corpus Christi comparatur ad hoc sacramento, non ratione quantitatis dimensionum, sed ratione suae substantiae, sicut dictum est.

¶ Ad primum ergo dicendum, quod numerus sequitur diuisionem & ideo quando quantitas manet indiuisa actu, neque substantia alicuius rei est pluries sub dimensionibus propriis, neque corpus Christi sub dimensionibus panis: & per consequens neque infinities, sed toties, in quot partes diuiditur.

¶ Ad secundum hanc distantiam comparatur ad hoc sacramento, sed secundum modum suae substantiae, sicut dictum est.

Ad obiecta secundum dubium respondendo, dicitur primo ad Scoti argumentum, quod procedit ex falsa interpretatione rationis allatae ab Auctore; ac si Auctor ad iuxisset pro causa, quare quantitas est in hoc sacramento per modum substantiae, quia est quae si secundarius terminus mutationis. Hoc autem procul est ab Auctoris sensu: non enim consistit eius ratio in differentia inter primum, & secundum terminum in fieri, ut arguens usurpauit, sed inter per se rationem essendi in sacramento, & id quod per accidens conuenitur, ut patet expresse in hoc articulo quarto in responsione ad primum ubi uidere potes quantum differens sit iste uerus a sensu illo usurpato. Et se felicitate arguente, quia Auctor declarat quid est illud, quod est per se ratio, essendi relictus, quis in hoc sacramento, ex hoc quod est per se primo terminus conuersionis. Quia igitur Auctoris ratio non consistit in differentia inter primo, sed inter per se existens in sacramento, & per accidens existens ibidem, ideo non oportet aliter ad argumenta Scoti respondere, sed tanquam impertinentia & extranea relinquere. Posset tamen gratia materiae, hoc est talis mutationis, qualis est conuersio panis in corpus Christi, sustineri ratio formata a Scoto ex differentia inter primum & secundum terminum conuersionis, contra quam arguit. & sic dicendum esset, quod licet in creatione & generatione, & similibus, secundarius terminus suum naturalem modum allequatur, & non induat modum primi termini, in hac tamen conuersione secundarius terminus, id est, concomitans induit modum primi termini.

illum mediantibus propriis dimensionibus. Substantia autem corporis Christi comparatur ad locum illum mediantibus dimensionibus alienis, ita quod e converso dimensiones propriae corporis Christi comparantur ad locum illum mediante substantia: quod est contra rationem corporis locati, unde nullo modo corpus Christi est in hoc sacramento localiter.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod corpus Christi non est in hoc sacramento definitiue, quia sic non esset alibi quam in hoc altari, ubi conficitur hoc sacramentum, cum tamen sit & in celo in propria specie, & in multis aliis altaribus, sub specie sacramenti. Similiter et patet, quod non est in hoc sacramento circumscriptione, quia non est ibi secundum commensurationem propriae quantitatis, ut dictum est: quod autem non est extra superficiem sacramenti, nec est in alia parte altaris, non pertinet ad hoc, quod sit ibi definitiue vel circumscriptione, sed ad hoc, quod incepit ibi esse per consecrationem & conuersionem panis & uini, ut supra dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, quod locus ille, in quo est corpus Christi, non est vacuus, neque tamen proprie est repletus substantia corporis Christi, quae non est ibi localiter, sicut dictum est: sed est repletus speciebus sacramentorum, quae habent replere locum, vel propter naturam dimensionum, vel saltem miraculose, sicut & miraculose subsistit per modum substantiae.

AD TERTIUM dicendum, quod accidentia corporis Christi sunt in hoc sacramento (sicut supra dictum est) secundum realem concomitantiam. Et ideo illa accidentia corporis Christi sunt in hoc sacramento, quae sunt ei intrinseca. Esse autem in loco, est accidens per comparationem ad extrinsecum continentem: & ideo non oportet, quod Christus sit in hoc sacramento, sicut in loco.

ARTICULVS VI.

Utrum corpus Christi sit mobiliter in hoc sacramento.

Super quaestione septuagesima sexta articulum sextum.

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur, quod corpus Christi sit mobiliter in hoc sacramento. Dicitur enim Phil. in 2. Top. quod motus nobis, mouentur ea, quae in nobis sunt: quod quidem est uerum et de spiritali substantia anima: sed Christus est in hoc sacramento, ut supra habitum est. Ergo mouetur ad motum ipsius.

¶ 2. Praet. Veritas debet respondere figure: sed de agno paschali, quae erat figura huius sacramenti, non remanebat quicquam usque mane, sicut praecipitur Exod. 12. ergo neque etiam si hoc sacramentum reseruetur in crastino, erit ibi corpus Christi. & ita non est immobiliter in hoc sacramento.

¶ 3. Praet. Si corpus Christi remaneat sub hoc sacramento etiam in crastino, pari ratione remanebit, & per totum sequens tempus: non enim potest dici, quod desinat ibi esse cessantibus speciebus, quia esse corporis Christi non dependet a speciebus illis: non autem rema-

net sub hoc sacramento Christus per totum tempus futurum. uideatur ergo quod statim in crastino, uel post modicum tempus, desinat esse sub hoc sacramento: & ita uideatur quod Christus mobiliter sit in hoc sacramento.

SED CONTRA, impossibile est esse idem esse motum & quietum, quia sic contradictoria uerificarentur de eodem: sed corpus Christi in celo quietum residet, non ergo est mobiliter in hoc sacramento.

RESPONDICEDUM, quod cum aliquid est unum subiecto, & multiplex secundum esse, nihil prohibet secundum aliquid moueri, & secundum aliquid immobile permanere; sicut corpori est aliud esse album, & aliud esse magnum: unde potest moueri secundum albedinem, & permanere immobile secundum magnitudinem. Christo autem non est idem esse secundum se, & esse sub hoc sacramento: quia per hoc quod dicimus ipsum esse sub hoc sacramento, significatur quadam habitudo eius ad hoc sacramentum.

Secundum igitur hoc esse non mouetur Christus per se secundum locum, sed solum per accidens: quia Christus non est in hoc sacramento sicut in loco, sicut predictum est: quod autem non est in loco, non mouetur per se in loco, sed solum ad motum eius, in quo est. Similiter autem neque per se mouetur secundum esse, quod habet in hoc sacramento, quacumque alia mutatione, puta quantum ad hoc quod desinat esse sub hoc sacramento, quia illud quod de se habet esse indeficiens, non potest esse deficienti principium, sed alio deficienti, hoc desinit esse in eo, sicut Deus, cuius esse indeficiens & immortale, desinit esse in aliqua creatura corruptibili per hoc, quod creatura corruptibilis desinit esse. & hoc modo cum Christus habeat de se esse indeficiens, & incorruptibile, non desinit esse sub sacramento: neque per hoc quod ipsum desinat esse, neque etiam per motum localem sui (ut ex dictis patet) sed solum per hoc, quod species huius sacramenti desinant esse: unde patet, quod Christus per se loquendo, immobiliter est in hoc sacramento.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ratio illa procedit de motu per accidens, quo ad motum nostrum mouentur ea, quae in nobis sunt. Aliter tamen ea quae per se possunt esse in loco, sicut corpo-

to, quod sub aliis uerbis explicatur dicendo, Aliud est esse Christi corpus in se ipso, & aliud est contineri sub sacramento ipsum idem Christi corpus in seipso existens. Non dicitur ergo ab Auctore doctrina loquendo seorsum de conuersione panis in substantiam corporis Christi, & de habitudine Christi ad hoc sacramentum, ut superius fecimus. Nec propterea potest explicatum esse modum, quo Christus est in hoc sacramento. Nam explanatio huiusmodi dicitur per communia ualde, & per relationem seu habitudinem, nescitur autem res aliqua, nisi per propria cognoscatur.

Circa conclusionem illam, Corporis Christi ad motum hostiae mouetur per accidens, duplex occurrit obiectio.

Prima ex Durando opinante oppositum in libro quarto sententiarum distinctio 10. quae 3. Secunda ex Scoto, eadem distinctio quarto. 6. opinante non contra motum, sed contra motorem.

Arguit ergo Durandus corpus Christi nullo modo moueri ad motum hostiae, nec per se, nec per accidens: quia corpus Christi, & hostia non sunt unum secundum subiectum, nec se habent ut continens & contentum, nec habent colligationem uel coactionem. Et quia corpus Christi existit in celo locali ter fit de nouo existens in hoc sacramento absque motu locali, tam per se quam per accidens, ergo a fortiori existens in hoc sacramento non mouetur ad motum hostiae.

Scotus autem putans corpus Christi ad motum hostiae moueri quidem per accidens, sed non nisi immediate a Deo, probat hoc uolumine hac ratione. Quando aliquid coniunguntur esse per actum uoluntatis contingenter se habentis ad illam coniunctionem esse unum illorum esse se sit mobile.

Ar. 3. & 4. huius q.

q. praec. ar. 3. & 4.

In corp. art.

Art. praeced.

3. di. 10. ar. 3. q. 4. & op. 11. ar. 34.

Li. 1. ca. 3. in declaratione q. loc. 10. 1.

Ar. huius q.

Ar. praeced.

Ar. praeced.

bil-omnino inproportionatum, & reliquum proportionatu, illud mouens non eadem motione potest mouere utrumq; coniuuctorum. Probatur ista ratione & exemplo . ratio est, quia si mouet vnum quod est sibi proportionatum, non propterea mouet per accidens reliquum, quia reliquu non est presens illi mo-

to, licet actus potentiz, aut e contrario, nec simpliciter ex aliqua alia necessitate naturali, sicut graue est presens nau, vel curru, cui inuenitur, & propter hoc simul mouetur cum illo, sed est presens sola voluntate, que potest non velle coniunctionem illam, sicut tamen motione alterius. Exemplum est, si augeas voluntarie facere se esse presens lapidi, si moueo lapidem, non propterea moueo angelum, qui non est per se mobilis a virtute meane nec per accidens in proposito, quia nec forma, nec pars est lapidis mobilis per se a me, unde angelus in termino motus lapidis per propriam suam actione esset ibi, vbi est lapis, & non per actum meum. Et tunc subleuatur minor.

Sed corpus Christi est presens speciei sacramentali tantu per actus voluntatis animae, ergo &c. Ad euentia horum videtur mihi, quod cum Durando nulla sit questio secundum rem, sed forte in solis verbis: si enim participatur ex una parte distinctio facta in littera de duplici esse corporis Christi, vel in se, vel in sacramento, & dictu esse quod corpus Christi in se non mouetur neque per se, neque per accidens, & quod secundum esse in sacramento mouetur non per se, sed per accidens, & si cum his simul perfecta fuerit vis rationum Duran. manifestum erit, quod nulla est diuersitas in sententia, quoniam ad hoc tendunt argumenta, quod corpus Christi secundum se non mouetur per accidens ad motum hostie, quod Auctor fatetur.

Verum si quis contendat his argumentis Christi corpus secundum nullum esse moueri per accidens ad motum hostie, facile inueniet responsionem, dicendo ad primum, quod inter corpus Christi & hostiam est colligatio secundum esse sacramentale; & ita quod se habent vt veraciter contentum & continens, vt patet extra, de sum. Trin. & si de cath. c. firmiter.

Ad secundum negatur sequela, quia ad rem antecedentis, nec est opus motu, nec concomitatur motu; sed ad motum sacramentale concomitatur motus rei, que est sacramentum, secundum esse sacramentale, per accidens tamen.

Ad Scotum autem directe loquentem de Christi corpore, ut est in sacramento, dicitur quod ratio, aut implicat contradictionem, aut subsistit falsum.

Ad cuius intellectum aduerte duo assumi a Sco. scilicet coniunctione inter aliqua duo, & rationem coniunctionis, scilicet actum voluntatis contingenter se habentem. Et oportet alteram duorum sequentium Scotum dicere, vel coniunctionem illam nullu nexum ponere inter coniuncta ultra actum voluntatis contingenter se habentem, aut aliquu nexum inter illa ponere causalitatu a tali actu voluntatis; non potest dici primum, quia plene Sco. ponit coniunctione illa actu voluntatis volitam contingenter, & minor etiam esset falsa, ut patet. Et similiter exemplum de angelo, quia presens

tia angeli ad lapidem & corporis Christi ad sacramentum, non est formaliter per actum voluntatis. Oportet ergo intelligi, quod coniunctio addit nexum quendam inter coniuncta, & tunc apparet aut implicari contradictoria, pura quod sit nexus aliquis, inter duo creata, & quod ille nexus nullo modo coniungat illa nisi presens per actum voluntatis, quod non est intelligibile: aut minore esse falsam, quia inter corpus Christi & hostiam est coniunctio sacramentalis, que licet effectiue sit a solo Deo, in se tamen est coniunctio corporis Christi cum hostia naturali necessitate sacramenti. Nam ex vi sacramenti per se habetur esse sacramentale corporis Christi in hostia, & 4. d. 10. ar. 2. q. 2. ad 2. & art. 4. q. 1. per 10. & q. 4. ad 2. & in expo. li. ad 1. 2. & 4.

ad illas species, per quem modu Deus definit esse dominus creaturam deficientis.

ARTICVLVS VII.

Utrum corpus Christi prout est in hoc sacramento, possit videri ab aliquo oculo, saltem glorificato.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur quod corpus Christi, prout est in hoc sacramento, possit videri ab aliquo oculo, saltem glorificato. Oculus enim non iter impeditur a visione corporis Christi in hoc sacramento existentis, propter species sacramentales ipsum circunuelates: sed oculus glorificatus non potest ab aliquo impedi, quin corpora que libet videat prout sunt.

ergo oculus glorificatus potest videre corpus Christi, prout est in hoc sacramento. ¶ 2 Præ. Corpora gloriosa sanctorum, erunt configurata corpori claritatis Christi, ut dicitur Phil. 3. sed oculus Christi videt seipsum prout est in hoc sacramento. ergo pari ratione quilibet alius oculus glorificatus potest ipsum videre.

¶ 3 Præ. Sancti in resurrectione erunt æquales angelis ut dicitur Luc. 20. sed angeli videt corpus Christi, prout est in hoc sacramento. ergo pari ratione quilibet alius oculus glorificatus potest ipsum videre.

¶ 4 Præ. Sancti in resurrectione erunt æquales angelis ut dicitur Luc. 20. sed angeli videt corpus Christi, prout est in hoc sacramento.

horas, in fine motus, angelus esset ubi est lapis, & non per actum angeli, ergo per motum lapidis a me. Et quis hæc sufficerent ad dicta Scoti; facilius tamen potest responderi, dicendo maiorem posse forte habere locum, quando utrumque coniunctu est per se mobile, pura, quia ambo sunt corpora; sed quoniam duoru coniunctu alteru tantu est mobile secundum se, alterum vero non, nisi per accidens mobile est, maior nullum habet locum, quonia non potest de eis dici, quod vnu in est mobile inproportionatu, & alterum mobile proportionatum. Sic autem inuenitur in proposito, quoniam hostia est mobilis secundum se; esse autem sacramentale, seu Christi corpus secundum esse sacramentale in hostia, non est mobile per se, sed solum per accidens, ut in littera hæc dicit Auctor, & communiter omnes fatentur, dum dicunt esse quoddam esse relatiuum: respectus enim non nisi per accidens possunt moueri localiter. Et hinc apparet quid dicendum est ad exemplum de angelo, quoniam dum moueo lapidẽ moueo per accidens presens inter lapidẽ & angelum, & similiter dum moueo hostiam consecratam, moueo presens inter hostiam & corpus Christi; ita quod translata hostia de altari in plateam, transferatur etiam presens, quia corpus Christi de presente in altari sit presens in platea. bñ; hoc quod corpus Christi in se moueatur, & similiter angelus heret presens in domo ad quam translatus est lapis, non quod ipse angelus sit motus a se, vel a me, sed quia transferendo lapidẽ, translatus presens eius in lapidẽ.

Super Quaestione 76. Articulum septimum.

IN corpore artic. multa occurrunt notanda, & dubianda. In primis circa rationes conclusionis primæ, scilicet corpus Christi

Inf. ar. 8. co. & 4. d. 10. ar. 2. q. 2. ad 2. & art. 4. q. 1. per 10. & q. 4. ad 2. & in expo. li. ad 1. 2. & 4.

proced.

proced.

fi secundum esse, quod habet in sacramento non est visibile oculi corporali, ad erendum est, quod licet Sco. in ult. q. d. 10. 4. sentent. impugnet multas rationes, quæ afferuntur pro hac conclusione, quia tamen neutram istarum, quæ in litera afferuntur, improbat, immo potius utraque quodammodo vitur (& secunda quidem se tenente ex parte visibilis, ut terminus est visionis, expressè uitur, prima quoque considerante uisibile, in quantum causa est visionis quodammodo uitur) ideo extraneum a præsentis operis proposito dixi defendere rationes alias, quæ hic non ponuntur.

In secunda ratione aduerte diligenter terminos, ut non fluctues, quasi contraria in Auctoris doctrina inuenies, dum alibi dicit cum Auer. substantiam particularem percipi a cogitativa: hic uero dicit a solo intellectu substantiam cognosci. Nec loquitur de substantia in communi, sed de substantia singulari, quia loquitur, de corpore Christi, ut est in hoc sacramento: constat autem corpus Christi esse quoddam singulare, & modum essendi in hoc sacramento esse rem singularem. Vtrumque siquidem est verum, illud quidem de substantia individuali, secundum materiam signatam quantitate: hoc autem de substantia individuali, ut habet modum essendi puræ substantiæ, id est substantiæ in quantum substantiæ, ut patet ex superius declaratis de modo substantiæ. Et propterea hic dicit, Substantia autem in quantum huiusmodi, subiacet solum intellectui &c.

Circa secundam partem huius articuli, in qua agit de visione intellectuali, aduerte dici quatuor, primum quod corpus Christi secundum esse in hoc sacramento, non uidetur ab intellectu uia toris hominis: secundum, quod nec etiam ab intellectu angelico naturaliter: tertium quod uidetur ab intellectu beato angeli, uel hominis per uisionem diuinam: essentia: quantum (quod est omnium prædictorum ratio) quia iste modus essendi est penitus supernaturalis, ac per hoc secundum se intelligibilis est a supernaturali intellectu, scilicet diuino.

Contra tria autem horum Scot. arguit in 4. sentent. dist. 10. q. 8. & primo contra secundum, intendens quod tam intellectus angelicus, quam anima separata, quam etiam hominis beati potest naturaliter videre existentiam corporis Christi in eucharistia. Primo, quia intellectus se habens ad intelligibilia, sicut ipsa sunt in se intelligibilia, intelligit prius substantiam quam quemcumque modum eius, ergo nullus modus sub quo est substantia, potest impedire intellectionem substantiæ a tali intellectu, qui non dependet intelligendo a sensibilibus. Secundo, totum ens creatum est obiectum proportionatum tali intellectui, quantum ad cognitionem tam abstractiuam, quam intuitiuam. si ergo quodcumque ens potest abstractiue cognosci a tali intellectu, quando non est sibi præsens, sequitur quod potest intuitiue intelligi ab eodem, quando est sibi perfecte præsens in propria existentia actuali. Tertio, Virtus potens cognoscere obiectum intuitiue dum est præsens, potest cognoscere eius absentiam, dum est absens: sed talis intellectus potest cognoscere præsentiam panis quando est præsens, ergo potest cognoscere absentiam eius, quando est absens, ergo eadem ratione potest cognoscere præsentiam substantiæ corporis Christi, quia corpus Christi in se est obiectum proportionatum etiam intellectui tali, ut inuenit, ergo modus accidentaliter ipsius corporis non impedit, quin sit

obiectum intuitiue eidem intellectui. Quarto, Anima Christi non naturaliter se esse uisibilemque est, & per consequens non naturaliter se esse in eucharistia, & ita naturaliter potest non se existentiam corporis sui sibi, quæ est sibi ratio quod fit in sacramento. Quinto, Existencia talis non est excellentius

cognoscibile quam existens, cuius est existens: sed Christus est naturaliter cognoscibilis a tali intellectu creato, ergo & qualibet eius existens. Probatur maior, quia non potest aliquis modus improporionaliter excedere illud, cuius est modus. Sexto beatus naturaliter uidet, in alio beato actum beatificum, & tamen illa beatitudo non est minus supernaturalis quæ existentia corporis Christi in eucharistia. Antecedens probatur, quia habitatio ipsius beati est excellentius cognoscibile, quam eius beatitudo. Contra tertium uero idem arguit, intendens quod intellectus beatus nullo modo per actum beatificum uidet corpus Christi in eucharistia, beatus non distinguitur a non beato, nisi in obiecto obiectum beatificum, ut sic, & ea quæ includuntur in eo, ut sic, sed corpus Christi esse in eucharistia, non est obiectum beatificum (ut patet) nec inclusum in obiecto beatifico: quod probatur, quia æque essentialiter pertinet ad obiectum beatificum, includere in ratione obiecti inquam rem uel ueritatem unius sacramenti, sicut alterius: sicut æque pertinet ad ueritatem fidei credere ueritatem unius articuli, sicut alterius: sed in obiecto beatifico non clauditur, gratiam infundi tali baptizato, aut suscipienti sacramentum poenitentiae, ergo, &c.

Contra quartum, rationem, si qua modus essendi est penitus supernaturalis, arguit ibidem Scot. quia naturale, & supernaturale, non distinguuntur in se, sed tantum in comparatione ad agens, & propterea licet res aliqua supernaturaliter fiat, postquam facta est, naturaliter cognoscitur. Et confirmatur assumptum, quia supernaturale, & naturale possunt se habere sicut imperfectum & perfectius, puta accidens & substantia. Et confirmatur rursum subiectum, quia fides, spes & charitas sunt habitus supernaturales, & tamen angeli naturaliter cognoscunt eos, sicut illos, qui ponunt in angelo naturaliter rationes cognoscendi omnes species entium. Ad eundem autem horum prælibandum est, quod parua distantia in principio magna ualde apparet in principibus. Et hinc est, quod ex diuersa opinione circa modum intelligendi, totæ quæstiones emanant. Opinantes siquidem intellectum non alligatum phantasmata intelligere per motionem ab ipsis rebus, quæ intelligi dicuntur, cõsequenter opinantur intellectum abstractum ab ipsis rebus præsentibus, sicut nos in demum corporaliter corporales præsentibus, inuenies autem cum peripateticis & philosophis intellectum abstractum moueri tantum a seipsis seu suis substantiis, uel etiam a superioribus eorum, & non ab aliquo inferiori, cõsequenter ponunt intellectum abstractum cognoscere quicquid cognoscitur naturaliter: aut per substantiam propriam solum (quod nos credimus in solo Deo uerificari) aut per substantiam per se factam speciebus intelligibilibus in diuisis, aut etiam, ut quibusdam placuit, per substantiam superiorum, & per cõsequens intellectum abstractum cognitio naturalis non se potest extendere, nisi ad ea quæ naturaliter relicantur in his, quæ sunt apud intellectum abstractum. Et quoniam hæc non sunt, nisi per inueniuntur ad naturalem ordinem uniuersæ, quoniam solæ res pertinentes ad opera sex dierum, fuerunt productæ a Deo.

in mentibus angelicis, & in rerum natura quando vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona, quæcumque non ad naturæ, sed gratiæ ordinem per se spectant, eximuntur a naturali cognitione angelorum secundum hanc viam, secundum quam etiam naturale, & supernaturale sunt, & differentiæ entis, & differentiæ modi faciendi: nam oculi dati cæco nato, & vinum factum in nuptijs differant ab alijs oculis, & vinis, secundum naturale, & supernaturale quo ad modum fieri tantum: sed charitas, & incarnatio Christi, & Christum esse sub sacramento, & lumen gloriæ, & similia, differunt à virtutibus naturalibus, & alijs, quæ entia naturalia vocamus, penes supernaturale, & naturale, quantum ad ipsa entia sunt enim hæc ex suo genere supernaturalia entia, quæ nulli possunt entia esse, aut fieri conaturalia, ut alibi declarauimus.

¶ His prælibatis ad primum Scoti dicitur, falsum esse minimum intellectum abstrahere se ad omne intelligibile, sed ordinem intelligibilitatis: hoc enim patet esse falsum: tum, quia non sic se habet ad primum intelligibile quod est Deus tum quia quilibet intellectus abstractus intelligit, & quod est supra se, & quod est infra se per modum sui: dicitur nihilominus, quod licet intellectus abstractus videat corpus Christi, non proprie ea sequitur: ergo videt eius modum essendi in sacramento. Et hoc, non quia iste modus essendi est excellentioris cognoscibilitatis in se, sed quia est cognoscibile alterius ordinis, scilicet supernaturalis & propter hoc est extra totum ordinem rerum præsentium cognitionibus naturalibus.

¶ Ad primum ergo dicendum, quod oculus noster corporeus per species sacramentales impeditur à visione corporis Christi sub eis existentis, non solum per modum tegumenti, sicut impedimur videre id quod est velatum quocumque corporali velamine: sed quia corpus Christi non habet habitudinem ad medium, quod circumstat

¶ Ad secundum dicendum, quod oculus corporalis Christi, videt seipsum sub sacramento existentem: non tamen potest videre ipsum modum essendi, quo est sub sacramento, quod pertinet ad solum intellectum: nec tamen est simile de alio oculo glorioso: quia etiam ipse oculus Christi est sub hoc sacramento, in quo non conformatur ei alius oculus gloriosus.

¶ Ad tertium dicendum, quod Angelus bonus, vel malus non potest aliquid videre oculo corporeo, sed solum oculo intellectuali: unde non est similis ratio, ut ex dictis patet. * nihil horum fuisset, esset, aut futurum esset: vel de actu beatifico loquimur, secundum quod de facto diuina largitas illum ditauit seu extendit, & sic visio beata extendit se ad multa alia, quæ non sunt simpliciter necessaria cognitu ad beatitudinem, inter, quæ opinamur esse mysterium incarnationis, & eucharistiæ, ea ratione, quia sunt difficilissima inter omnia creata credenda, ac per hoc à mensibus fidelium valde desiderata, ut videantur: beatitudo autem satiatiua est fidelium, ut fidelium desideriorum tam arduorum. Et Scotus quidem in primo sensu loqui videtur, & non in secundo: quoniam ratio sua in primo tantum sensu militat, & pluries repetit ne elisiret ad beatitudinem. unde non oportet aliter respondere.

¶ Ad obiecta demum de supernaturalitate respondetur dicendo, quod naturale & supernaturale sunt differentiæ, quandoque solum secundum respectum ad agens, quandoque vero sunt differentiæ entis. Et propterea falsum est, quodcumque ens postquam factum est, esse naturale: de aliquo enim est verum, & de aliquo non, ut supra diximus. Et ad confirmationem de differentiâ imperfecti, & perfecti, dicitur quod est impertinens: quoniam non est quæstio de perfectione, vel imperfectione, sed de naturalitate, vel supernaturalitate. Posset tamen dici, quod qualitates supernaturales sunt perfectioris ordinis, quam totus ordo naturalium: quia sunt ordinis diuini, ut charitas, & lumen gloriæ restantur.

¶ Ad vltimam confirmationem, dicitur quod angelis non sunt indicæ species omnium specierum, sed earum tantum, quæ ad naturalem ordinem vniuersi spectant: & propterea fidem, spem, & charitatem, non per naturalem cognitionem, in proprio genere nouerunt, nisi habentes illas in seipsis, utpote ad eos spectantes.

¶ In responsione ad secundum, intellige differentiam inter oculum corporalem Christi, & corporalem oculum aliorum sanctorum, non respectu visibilis per se (quoniam in corpore articuli iam dictum erat, modum essendi Christi corporis in hoc sacramento esse inuisibilem, solumque intellectu inuisibilem) sed respectu visibilis per accidens: ita quod Christus dicitur corporali oculo videre seipsum sub hoc sacramento: quia sic seipsum videt, ut statim intellectum videat suum essendi modum in sacramento: sicut post resurrectionem dicemur videre Deum corporalibus oculis, ut in quæstio. 12. primæ partis Auctor declarat.

¶ Ad quintum iam patet ex dictis, quod non ratione excellentiæ, sed ratione absentiæ seu non præsentis, existentiæ in la-

A cramento latet, & tamen corpus Christi patet.

¶ Ad sextum negatur assumptum, scilicet actum beatificum, vnus beati videri naturali cognitione ab altero. Et ratio est sæpe dicta, non propter excellentiam cognoscibilis, sed propter absentiam: quia naturalis cognitio contenta est spectantibus ad ordinem naturalem: actus autem beatificus spectat ad ordinem supernaturalem.

¶ Ad obiecta contra visionem huius sacramenti per actum beatificum respondendo distinguitur, quod de actu beatifico possumus dupliciter loqui, vel præcise secundum necessarium ad beatitudinem, & sic proculdubio verum est, per actum beatificum non videri Christi corpus in sacramento, nec mysterium incarnationis, immo nec aliqd, quod scit Deus scientia visionis, ut patet ex eo, quod si vnus tantum intellectum Deus creasset, & ille videret Deum, esset proculdubio beatus, & nihil horum sciret, quæ ad scientiam visionis spectant: quia

¶ Ad tertium dicendum, quod Angelus bonus, vel malus non potest aliquid videre oculo corporeo, sed solum oculo intellectuali: unde non est similis ratio, ut ex dictis patet. * nihil horum fuisset, esset, aut futurum esset: vel de actu beatifico loquimur, secundum quod de facto diuina largitas illum ditauit seu extendit, & sic visio beata extendit se ad multa alia, quæ non sunt simpliciter necessaria cognitu ad beatitudinem, inter, quæ opinamur esse mysterium incarnationis, & eucharistiæ, ea ratione, quia sunt difficilissima inter omnia creata credenda, ac per hoc à mensibus fidelium valde desiderata, ut videantur: beatitudo autem satiatiua est fidelium, ut fidelium desideriorum tam arduorum. Et Scotus quidem in primo sensu loqui videtur, & non in secundo: quoniam ratio sua in primo tantum sensu militat, & pluries repetit ne elisiret ad beatitudinem. unde non oportet aliter respondere.

¶ Ad obiecta demum de supernaturalitate respondetur dicendo, quod naturale & supernaturale sunt differentiæ, quandoque solum secundum respectum ad agens, quandoque vero sunt differentiæ entis. Et propterea falsum est, quodcumque ens postquam factum est, esse naturale: de aliquo enim est verum, & de aliquo non, ut supra diximus. Et ad confirmationem de differentiâ imperfecti, & perfecti, dicitur quod est impertinens: quoniam non est quæstio de perfectione, vel imperfectione, sed de naturalitate, vel supernaturalitate. Posset tamen dici, quod qualitates supernaturales sunt perfectioris ordinis, quam totus ordo naturalium: quia sunt ordinis diuini, ut charitas, & lumen gloriæ restantur.

¶ Ad vltimam confirmationem, dicitur quod angelis non sunt indicæ species omnium specierum, sed earum tantum, quæ ad naturalem ordinem vniuersi spectant: & propterea fidem, spem, & charitatem, non per naturalem cognitionem, in proprio genere nouerunt, nisi habentes illas in seipsis, utpote ad eos spectantes.

¶ In responsione ad secundum, intellige differentiam inter oculum corporalem Christi, & corporalem oculum aliorum sanctorum, non respectu visibilis per se (quoniam in corpore articuli iam dictum erat, modum essendi Christi corporis in hoc sacramento esse inuisibilem, solumque intellectu inuisibilem) sed respectu visibilis per accidens: ita quod Christus dicitur corporali oculo videre seipsum sub hoc sacramento: quia sic seipsum videt, ut statim intellectum videat suum essendi modum in sacramento: sicut post resurrectionem dicemur videre Deum corporalibus oculis, ut in quæstio. 12. primæ partis Auctor declarat.

¶ Ad quintum iam patet ex dictis, quod non ratione excellentiæ, sed ratione absentis, existentiæ in la-

¶ In responsione ad secundum, intellige differentiam inter oculum corporalem Christi, & corporalem oculum aliorum sanctorum, non respectu visibilis per se (quoniam in corpore articuli iam dictum erat, modum essendi Christi corporis in hoc sacramento esse inuisibilem, solumque intellectu inuisibilem) sed respectu visibilis per accidens: ita quod Christus dicitur corporali oculo videre seipsum sub hoc sacramento: quia sic seipsum videt, ut statim intellectum videat suum essendi modum in sacramento: sicut post resurrectionem dicemur videre Deum corporalibus oculis, ut in quæstio. 12. primæ partis Auctor declarat.

Super Questio 76. Articulus 8.

ARTICVLVS VIII.

In artic. 8. aduerte circa res apparencias ex miraculo in hoc sacramento, quod distinguendum videtur de magnitudine speciei apparetis Nam si res apparens fuerit tam magnam dimensionem, ut sint incompossibiles substantie conuersae, pura si consecratio modico uino in fundo calicis, ut fieri conuenit, appareat & permaneat totus calix magnus plenus specie sanguinis, tunc non videtur remanere uerus Christi sanguis sub illis speciebus: quoniam non manent dimensiones uini conuersi. Et in hoc casu spes sanguinis significat Christi sanguinem uerum contineri sub sacramento & non contineri sub seipsa. Si uero dimensiones non sint ita in ueritate exte, quin afficerent couersam substantiam, si subesset, sentendum est, ut litera tradit, quoniam tantum diu manet ueritas sacramenti, quoadiu maneret panis aut uinum si subesset: constat autem, quoniam manent dimensiones illae sine subiecto, manet corpus, aut sanguis Christi: unde cum ea extensiuae dimensiones immutantur, immutatio non est solum accidentalis, sed substantialis. Autem autem loquitur, quoniam mutatio est solum in accidentibus. Et si quaeratur, quare adoratio uenerandus esset huiusmodi sanguis miraculosus, dicendum uidetur, idem esse iudicium de ipso, & de uelle Christi.

q. di. 19. ar. 2. q. 2. ad 3. & art. 4. q. 2. & 3. & op. 56. ca. 11.

art. preced. qd 3. arg.

q. 75. art. 3.

Utrum quando in hoc sacramento apparet miraculose caro, uel puer, sit ibi uere corpus Christi.

AD OCTAVVM sic procedit. Videtur, quod quando in hoc sacramento miraculose apparet caro, uel puer, non sit ibi uere corpus Christi. Corpus enim Christi definit esse sub hoc sacramento, quando desinit esse species sacramentales, ut dictum est: sed quando apparet caro uel puer, desinit esse species sacramentales: ergo non est ibi uere corpus Christi.

¶ 2. Praet. Ubicumque est corpus Christi, uel est ibi sub specie propria, uel specie sacramenti: sed quando tales apparitiones fiunt, manifestum est, quod non est ibi Christus sub specie propria, quia in hoc sacramento totus Christus continetur, qui permanet integer in forma, qua ascendit in caelum, cum tamen id, quod miraculose apparet in hoc sacramento, quandoque uideatur ut quaedam parua caro, quandoque autem, ut paruus puer, manifestum est etiam, quod non est ibi sub specie sacramenti, quae est species panis, uel uini: ergo uidetur, quod corpus Christi nullo modo sit ibi.

¶ 3. Praet. Corpus Christi incipit esse in hoc sacramento per consecrationem, & conuersionem, ut supra dictum est: sed caro, & sanguis miraculose apparens non sunt consecrata nec conuersa in uerum corpus, & sanguinem Christi: non ergo sub his speciebus est corpus, uel sanguis Christi.

SED CONTRA est, quod tali apparitione facta, eadem reuerentia exhibetur ei, quod apparet, quae etiam primo exhibebatur: quod quidem non fieret, si uere non esset ibi Christus, cui reuerentiam patriae exhibemus: ergo etiam tali apparitione facta, Christus est sub hoc sacramento.

RESPON. Dicendum, quod dupliciter contingit talis apparitio, qua quandoque in hoc sacramento miraculose uidetur caro aut sanguis, aut etiam aliquis puer: quandoque enim hoc contingit ex parte uidentium: quorum oculi immutantur tali immutatione, ac si expresse uiderent exterius carnem, uel sanguinem, uel puerum, nulla tamen immutatione facta ex parte sacramenti, & hoc quidem uidetur contingere, quando uni uidetur sub specie carnis, uel pueri, aliis tamen uidetur sicut & prius sub specie panis: uel quando eidem ad horam uidetur sub specie carnis, uel pueri, & post-

modum sub specie panis: nec hoc tamen pertinet ad aliquam deceptionem, sicut accidit in magorum praestigijs, quia talis species diuinitus formatur in oculo, ad aliquam ueritatem figurandam, ad hoc scilicet, quod manifestetur uere corpus Christi esse sub hoc sacramento, sicut etiam Christus absque deceptione apparuit discipulis euntibus in Emmaus: dicit enim Augustinus in libro de Quaestio. Euangeli. quod cum fictio nostra refertur ad aliquam figuram ueritatis, non est mendacium, sed aliqua figura ueritatis, & quia per hunc modum nulla immutatio fit ex parte sacramenti, manifestum est, quod non desinit Christus esse sub hoc sacramento tali apparitione facta: quandoque uero contingit talis apparitio non per solam immutationem uidentium sub specie, quae uidetur, realiter exterius existente: & hoc quidem uidetur esse, quando sub tali specie ab omnibus uidetur, & non ad horam, sed per longum tempus ita permanet. Et in hoc casu quidam dicunt, quod est propria species corporis Christi: nec obstat, quod quandoque non uidetur ibi totus Christus, sed aliqua pars carnis, uel etiam uidetur non in specie iuuenili, sed in effigie puerili, quia in potestate corporis gloriosi est, quod uideatur ab oculo non glorificato, uel secundum rotum, uel secundum partem, & in effigie, uel propria, uel aliena, ut inf. dicitur: sed hoc uidetur esse inconueniens. Primo quidem, quia corpus Christi non potest in propria specie uideri, nisi in uno loco, in quo definitiue continetur: unde cum uideatur in propria specie, & adoretur in caelis, sub propria specie non uidetur in hoc sacramento. Secundo, quia corpus gloriosum quod apparet, ut uult, post apparitionem cum uoluerit, dissiparet, sicut dicitur Luca ultimo, quod Dominus ex oculis discipulorum euauit: hoc autem quod sub specie carnis in hoc sacramento apparet, diu permanet: quoniam legitur quandoque esse inclusum, & multorum episcoporum consilio in pixide reueruatum, quod nephas esset de Christo sentire, secundum propriam speciem. & ideo dicendum est, quod manentibus dimensionibus, quae prius fuerant, fit miraculose quaedam immutatio circa alia accidentia, puta figuram, & colorem, & alia huiusmodi, ut uideatur caro, uel sanguis aut etiam puer, & sicut prius dictum est, hoc non est deceptio, quia fit in figuram cuiusdam ueritatis, scilicet ad ostendendum per hanc miraculosam apparitionem, quod in sacramento est uere corpus, & sanguis Christi: & sic patet, quod remanentibus dimensionibus, quae sunt fundamenta aliorum accidentium, ut infra dicitur, remanet corpus Christi in hoc sacramento.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod facta tali apparitione species sacramentales quandoque quidem totaliter remanent in seipsis, quandoque autem secundum id, quod est principale in eis, ut dicitur est. * In corp. 11.

AD SECUNDVM dicendum, quod in huiusmodi apparitionibus, sicut dictum est, non uidetur propria species Christi, sed species miraculose formata, uel in oculis intuentium, uel etiam in ipsis sacramentalibus dimensionibus, ut dictum est. * In corp. 11.

AD TERTIVM dicendum, quod dimensiones panis, & uini consecrati manent, in mutatione circa eas miraculose facta, quantum ad alia accidentia, ut dictum est. * Ibidem.

¶ Super

Super Quæstionem septuagesimamseptimam.

In quæst. ista, de accidentibus eucharistie omnia tanta opinio variare, ut solidior rationabiliorque via appareat, notandum duxi, duplicem esse opinionem de modo essendi istorum accidentium

QVÆSTIO LXXVII

De accidentibus remanentibus in hoc sacramento, in octo articulos diuisa.

INDE considerandum est, de accidentibus remanentibus in hoc sacramento.

Et circa hoc quaruntur octo. Primum, Vtrum accidentia, quæ remanent, sint sine subiecto.

Secundò, Vtrum quantitas dimensionum, sit subiectum aliorum accidentium.

Tertiò, Vtrum huiusmodi accidentia possint immutare aliquid corpus extrinsecum.

Quartò, Vtrum possint corrumpi.

Et circa hoc quaruntur octo. Primum, Vtrum accidentia, quæ remanent, sint sine subiecto. Secundò, Vtrum quantitas dimensionum, sit subiectum aliorum accidentium. Tertiò, Vtrum huiusmodi accidentia possint immutare aliquid corpus extrinsecum. Quartò, Vtrum possint corrumpi. Quintò, Vtrum ex eis possit aliquid generari. Sextò, Vtrum possint nutrire. Septimò, De fractione panis consecrati. Octauò, Vtrum vino consecrato possit aliquid permisceri.

Articulus primus. Vtrum accidentia remaneant sine subiecto in hoc sacramento.

AD PRIMUM sic proceditur. Vt, quod accidentia non remaneant in hoc sacramento sine subiecto. Nihil enim in ordinatum, aut fallax debet esse in hoc sacro ueritatis: sed accidentia esse sine subiecto, est contra

rationem, quia non est hic affirmandum miraculū, quod non sequatur ex consecratione, & paucitas miraculorū prælegenda est potius quàm multitudo: sed sic ponendo, unū solum miraculum ponitur, quod est consecrationis est annexum.

Ad secundum sic proceditur. Vt, quod quantitas dimensionum, sit subiectum aliorum accidentium.

Ad tertium sic proceditur. Vt, quod huiusmodi accidentia possint immutare aliquid corpus extrinsecum. Nihil enim in ordinatum, aut fallax debet esse in hoc sacro ueritatis: sed accidentia esse sine subiecto, est contra

rationem, quia non est hic affirmandum miraculū, quod non sequatur ex consecratione, & paucitas miraculorū prælegenda est potius quàm multitudo: sed sic ponendo, unū solum miraculum ponitur, quod est consecrationis est annexum.

Ad quartum sic proceditur. Vt, quod huiusmodi accidentia possint corrumpi. Nihil enim in ordinatum, aut fallax debet esse in hoc sacro ueritatis: sed accidentia esse sine subiecto, est contra

rationem, quia non est hic affirmandum miraculū, quod non sequatur ex consecratione, & paucitas miraculorū prælegenda est potius quàm multitudo: sed sic ponendo, unū solum miraculum ponitur, quod est consecrationis est annexum.

Ad quintum sic proceditur. Vt, quod ex eis possit aliquid generari. Nihil enim in ordinatum, aut fallax debet esse in hoc sacro ueritatis: sed accidentia esse sine subiecto, est contra

Supra q. 75. ar. 5. & 1. di. 47. art. 4. co. & 4. di. 15. q. 1. art. 1. & 4. con. c. 2. a. 6. 7. & 65. & 82. quol. 1. ar. 1. & 4. quol. 4. ar. 5. & op. 2. c. 8. & 1. Cor. 1. nec. 5.

